

राज्य शासकीय कर्मचा-यांना/अधिकारी-यांना
दावदाचे अग्रिम --
" निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक-मुंदिनि-१०८६/[५४३]/जोषांगारे-६,
संत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२, दिनांक ३१ मार्च, १९६९.

- वाचावे :- १] शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक-सफरनजार-१०६३/१२७४/
५१६-सात, दिनांक ४ जानेवारी, १९६९.
२] शासन परिपत्र, क्रमांक-सफरनजार-१०६९/७२५/७, दिनांक ५ खून, १९६९.
३] शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक सीझार-३/१२८२/पौर्वी-५, दिनांक २१ जानेवारी १९८२.

तन १९६९ पूर्वी राज्य शासकीय कर्मचा-यांना अग्रिम देण्याताडी "निधी उपलब्ध असल्याबाबते" प्रमाणपत्र लेखा-पटीजा अधिकारी देत असे. वित्त विभागाच्या दिनांक ४ जानेवारी, १९६९ च्या शासन निर्णयानुसार निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र संचिवालयातील प्रशासकीय विभागांनी देण्याबाबत आदेश निर्भयात आलेले होते. त्या विभाग प्रमुखांना त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील कर्मचा-यांना/अधिकारी, अग्रीम मंजूर रेण्याताडी अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत आशा प्राधिका-यांनी प्रथम अग्रिमातंबंधीच्या वैयक्तिक अर्जांची उन्नती कराऱ्याची असते आणि अर्जदाराला नियमानुसार अग्रिम अनुदोय आहे अशी स्वतःची खात्री पटल्यानंतर आशा प्राधिका-यांनो उशा विशिष्ट अर्जदारांची प्रकरणे आपल्या शिफारशीसह संबंधित प्रशासकीय विभागाकडे " निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र " त्या प्रशासकीय विभागाकडून पुाप्त करून घेण्याताडी पारवाचया ती असतात. संचिवालयातील प्रशासकीय विभागानी घरांधणी अग्रिमाच्या संदर्भात " निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र " ३१ जानेवारी नंतर देणार्ये घांबवावे आणि इतर अग्रिमाच्या बाबतीत २८/२९ फेब्रुवारीनंतर "निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र" देण्याचे त्यांनी घांबवावे आशाही सूचना दिनांक ४ जानेवारी, १९६९ च्या निर्णयानुसार देण्यात आलेल्या होत्या.

२. वित्त विभागाच्या दिनांक ५ खून १९६९ च्या पारंपत्रानुसार असे आदेश देण्यात आले होते की, संचिवालयाच्या विविध प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील निरनिराचय विभाग प्रमुखांना त्या विभागाताडी मंजूर

ज्ञालेल्या अग्रिमासंबंधीच्या संदर्भ तरतुदीतून अग्रिम देण्याच्या प्रयोजनाकरिता किंती निधी पिन्डांकित [EARMARK] केलेली आहे ते आदेश काढून दर्शवावे म्हणजे त्या वर्षी किंती अर्जदारांना नियमानुसार अग्रिम दावयाचे त्याबाबत आनंदी करून निर्णय घेणे प्राधिका-यांना सोडवी होईल. "शासकीय कर्मचार्यांना दावयाची कर्जे या गैण शीषाखाली दिलेल्या कार्यावर/अग्रिमावर परिणामांकरणे नियंत्रण ठेवण्यात याचे या दृष्टीने सचिवालयाच्या/मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागांमध्ये एक मध्यवर्ती नोंदवणी [सेंट्रल रजिस्टर] ठेवण्याबाबतये आदेशाही देण्यात आलेले होते. अग्रिमासाठीच्या अर्जीची नियमानुसार तपासणी करणे, अर्जदाराचा प्राथम्यमुळे उरविणे, अग्रिम मंजूर केल्याबाबतये प्रत्यक्ष आदेश काढणे वगैरे बाबतची जबाबदारी प्राप्त ज्यांना वित्तिश्च अधिकार प्रदान झरण्यात आलेले आहेत अशा विभाग प्रमुखांची असते.

३. वित्त विभागाच्या दिनांक २१ जानेवारी १९८२ च्या शासन निर्णयानुसार असेही आदेश देण्यात आलेले होते को "निधी उपलब्धतेच्या प्रमाणपत्रांच्या" प्रती लेखा-प्रतीका कायालियांकडे पाठवू नयेत.

४. वर परिच्छेद-१, २ व ३ मधील शासनाच्या आदेशाचे जेवढे नाटेकोरणे पालन व्हायला पाठिजे तेवढे ते होत नाही असेशासनाच्या निर्दर्शनात आले आहे. मंत्रालयातील काढण्यारेक्जी त्या विभागात अग्रिमासाठी दिलेल्या निधीचे त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुखांमध्ये पुनर्वर्तिप केल्याबाबतये आदेश काढतात असेही शासनाच्या निर्दर्शनास आलेले आहे. मंत्रालयाच्याप्रशासकीय विभागांनी वरबांधणी अग्रिमासाठीच्या निधीचे छँदवा तरतुदीचे अशा प्रकारे कनिष्ठ स्तरावर पुनर्वर्तिप करण्याची कार्यवाही दुर्जिती आहे.

५. "निधी उपलब्धतेच्या प्रमाणपत्र" मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागांनीय घावे असा जो शासनाचा आग्रह आहे त्यामागे विशिष्ट हेतू व कारणे आहेत. कर्जे/अग्रिमासंबंधीचा खर्च का मंजूर रारतुदीच्या प्रधावितये होतो तिंवा नाटी उंयावर लक्ष ठेवणे अत्यंत महत्वाचे असते तसेच मंजूर केलेल्या अग्रिमांची रात्रम व प्रत्यक्षात अग्रिमावर ज्ञालेल्याखण्याची नोंदवाचा केलेला नाटी तर युक्तीचे कर्गीकरण होते व लोकलेजा समिती अशा युक्तीच्या कर्गीकरण-बाबत आपली रात्रीप्रति नापलंती व्यवस्था ठेसी. सखाचा पिभाग प्रमुखाने त्याला चिन्हांकित केलेला अग्रिमासंबंधाची तरतुद वावरली नाटी तिंवा वारफे शास्त नाही अशी शक्यता

असली तर अशा पुकारणी मंत्रालयातील संबंधित प्रशासकीय विभागाला अशा अखर्चित निधीचे केरवातप/पुनर्विक्रियाजेजन करणे वर्ष अखेरपर्यंत शक्य होते. या नारंणास्तव "निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र" मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागानीच देणे अत्याक्षयक असते.

६. राज्य शासकीय कर्मचा-यांना/अधिकारी-यांना घरबांधणीच्या प्रयोजनासाठी जे सव्याज अग्रिम मंजूर करण्यात येतात तेहा अग्रिम मंजूर करण्यास सहमं असलेल्या प्राधिकारी-याने, मंत्रालयातील संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून सदर प्रयोजनासाठी "निधी उपलब्ध आहे". अशा पुकारचे प्रमाणपत्र घरबांधणी अग्रिम मंजूरीच्या आदेशाबरोबर जोडावे अशी तरतुद आहे. दुसरी अशी तरतुद आहे की, अग्रिम मंजूर करण्यास सहमं असलेल्या प्राधिकारी-याने अग्रिम मंजूरीचे आदेश काढल्यानंतर "निधी उपलब्ध आहे" असे प्रशासकीय विभागाचे प्रमाणपत्र या तारखाला देण्यात आले त्या तारखेपासून १ महिन्याच्या आत संबंधित कोषागारातून अग्रिमाची राज्य काढावी लागते आणि तशी ती काढली गेली नाही तर मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागाने दिलेले "निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र" एक महिन्याची मुदत संपल्यानंतर रद्दवादल उरते व निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र नव्याने प्राप्त करून घेणे कृमप्राप्त उरते व पर्यायाने अग्रिमाच्या इकमेच्या वितरणास विलंब होतो. या दुसऱ्या तरतुदीमध्ये विहित केलेली "एक महिन्याची मुदत" फार कमी पडते आणि ती वाढवून मिळावी अशी मागणीही अनेक शासकीय विभागांनी शासनाकडे केलेली होती आणि ही विनंती काढी का शासनाच्या विधाराधीन होती.

निर्णय :- शासन याबाबत असे आदेश देता आहे की -

१) मंत्रालयातील प्रशासकीय विभागांनी घरबांधणी अग्रिमासाठीच्या तरतुदीचा/अनुदानाचा काढी नाग त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुखांकडे सुपूर्द करण्याचे किंवा अनुदानाचे पुनर्वाचिप करण्याचे तात्काळ बंद करावे कारण तसे केल्याने "शासकीय कर्मचा-यांना यावधारी कर्जे व अग्रिम" यां प्रयोजनासाठीच्या सूर्ण अनुदानावर/खार्डवर नियंत्रण ठेवणे मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागाला शक्य होत नाही किंवा काही विभागांडून तरतुद पूर्णपणे उपयोगात आणली जात नाही.

२) अग्रिम मंजूर करण्यासाठी "निधी उपलब्ध असल्याबाबतेचे" प्रमाणपत्र मंत्रालयातील प्रशासकीय विभागांनीच दधावे. मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागांना मंजूर झालेल्या अग्रिमांसंबंधीच्या सूर्ण तरतुदीमध्ये योग्य अशी विशिष्ट तरतुद त्याच्या

प्रशासकीय नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुखांसाठी फक्त चिन्हांकित करण्यात यावी [EARMARK] असे केल्यामुळे सदर चिन्हांकित तरतुदीव्दारे विती अर्जदाराच्या अग्रिमासंबंधीच्या अर्जाचा त्यांना विचार रता येईल, विती रक्कम मंजूर करावी, याबोबतचा निर्णय घेण विभाग प्रमुखांना सोईचे होईल आणि अग्रिम मंजूर तरण्यास सधम असलेले प्राधिकारी चिन्हांकित तरतुदीच्या अधीन राटून आवश्यक तेवढे अग्रिमाचे अर्ज प्रमाणपत्र घेऊन औतिमरित्या निकालात काढू शकतील.

३] अग्रिमासाठी "निधी उपलब्ध-असल्याबाबतचे" प्रमाणपत्र मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाने दिल्यानंतर सर्व यंहिन्याचे जात अग्रिम मंजूरीचे जादेश काढून त्यानंतर कोषागारांतून अग्रिमाची रक्कम काढणे तथ्या अडकणोचे डोते असल्यामुळे "निधी उपलब्धतचे प्रमाणपत्र" प्रशासकीय विभागाने ज्या दिनांकात दले असेल त्यां दिनांकापासून ३ महिन्यांच्या ग्रांति लिंग-त्या वर्षाच्या डिलेबर अखेर पापैकी जे लवार राटील त्या कालावधीत अग्रिमाची रक्कम कोषागारांतून आहरण जधिका-यांनी काढून घेतली पाहिजे.

४] मंत्रालयाच्या प्रशासकीय विभागांनी विभाग प्रमुख यांच्या रिता अग्रिमासाठीची तरतुद चिन्हांकित केल्यानंतर त्या तरतुदीच्या संदर्भात योग्य त्या अर्जाची डाननी सधम प्राधिका-यांनी ताबडतोष करावी वे "निधी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र" प्रशासकीय विभागाकडून प्राप्त कर्तन घेण्यासाठी जेवढ्या अर्जदारांना निधमानुसार अग्रिम मंजूर रता येऊ शकेल ज्ञा अर्जदारांपुरता रक्कम संदर्भ प्रशासकीय विभागाकडे करावा. प्रत्येक अर्जदारासाठी प्रशासकीय विभागाकडे निरनिराळे संदर्भ कर्तन येता. ज्या प्रकरणी घरबांधणी अग्रिम विषयक नियम शिखिल करण्याची आवश्यकता असेल ज्ञानी प्रकरणे वित्त विभागाकडे [कोषागारे-कार्यात्मका] वेळीच पाहवावीत.

५] मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी अग्रिमासाठीची तरतुद चिन्हांकित [EARMARK] करण्याबाबतचे जादेश आधिक वर्गाच्या प्रारंभीच काढा वेत.

६] गोणह्याडी परिस्थितीत घरबांधणी अग्रिमासाठीची तरतुद व्यर्थ जाणार नाही/ अयपगत होणार नाही पादृष्टीने प्रत्रालयातील प्रशासकीय विभागांनी छाक्षाने दक्षता घ्यावी, संदर्दा विभाग प्रमुख त्यांना चिन्हांकित झेली तरतुद उपयोगात आणु शक्त नसेल असे त्याने अपिल्यानंतर, ज्ञानी उपयोगात न आणलेली तरतुद दुस-या पिंगाग प्रमुखाला वेळीच देण्यात

यावी. . तसेच जोणत्याही परिस्थितीति अग्रिमावरील खर्च त्यासाठी अंदूर करण्यात आलेल्या सूण तरतुदीवेळा जास्त जोणार नाही पाधाबत कटाक्षाने दक्षता बांधगावी व त्यासाठी खर्च मेणाचे फाप्र नियत कालांतराने होत आहे फिरा नाही हयावर कटाक्षाने लघ ठेवावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

दि. द. पत्नी,
कायतिन अधिकारी,
वित्त विभाग.